

domnul¹. Dar procedeele brașovenilor nu au putut opri mersul înainte al neguțătorilor Țării Românești, care aduc în 1503, așa cum am mai relevat, 64,8% din totalul articolelor orientale pe marea piață a orașului transilvănean. Iar pentru a ajunge la acest rezultat a trebuit parcurs un drum mai lung, cu etape marcate în timp de repetatele împotriviri ale brașovenilor, urmate de tot atâtea intervenții și proteste ale voievozilor români.

La fel s-a întâmplat și la Sibiu. Încă de la 14 martie 1382, Ludovic al Ungariei interzicea străinilor vânzarea cu amănuntul a piperului, șofranului și altor mirodenii, rezervând-o numai sibienilor². Pentru ca o asemenea interdicție să fie hotărâtă și aplicată, trebuia să existe și o concurență străină, din care nu va fi lipsit pe semne și cea transalpină; ea este, de altfel, atestată documentar mai târziu³.

Radu cel Mare (1495—1508) sprijină, printr-o scrisoare cu data de 12 aprilie (fără an), contestația unui supus al său, Mihnea, «fratele lui Anghel», care livrase lui Nicolaes Prol din Sibiu 31 000 de cuțite și trei cîntare de piper (150 kg.)⁴; totodată domnul reamintește că și alți neguțători ai săi și-au pierdut mărfurile în Sibiu și citează cazul lui Chirică cu 5 000 de florini pierdere, Dragotă cu 1 300, Nicula cu 3 000, Gherghina cu 600, Drăguș cu 400 de florini⁵. Sibienii, ca și brașovenii, căutau să împiedice deci concurența «transalpină». La 1500, negustorii din Țara Românească aduc la Sibiu articole orientale în valoare de 785 000 de dinari, fiind singurii străini veniți în orașul transilvănean cu asemenea produse⁶; comparația cu volumul total de importuri al orașului nu se poate însă face, deoarece registrele respective nu cuprind activitatea neguțătorilor locali din Sibiu; situația nu va fi fost însă diferită de aceea a Brașovului în anul 1503.

La comerțul exterior al Țării Românești au participat și *raguzanii*. Centru cunoscut, începînd mai ales din veacul al XII-lea, pentru traficul său de mărfuri — aflat, pe rînd, sub dominația politică a Bizanțului, Veneției, Serbiei, Ungariei, Bosniei și, în sfîrșit, a Turciei — Raguză și-a dezvoltat pînă în secolul al XVIII-lea negoțul său pe mare și pe uscat. Ca și colegii și concurenții lor genovezi și venețieni, ei au vîndut țesături de lînă, in, bumbac și mătase, sare marină, vin mediteranean, untdelemn, pește, zahăr, fructe sudice, mirodenii, arme, armuri, sticlărie, pielărie, săpun de calitate, lumînări, hîrtie, căutînd în schimb vite, piei de oi, vînat, miere, ceară, lemn, piatră de construcții și robi, care, la începutul secolului al XV-lea, le aduceau încă beneficii apreciabile. Comerțul raguzan, răspîndit din Siria și Asia Mică pînă în Sicilia, Malta, Sudul Franței și țărmurile Spaniei, a cuprins — cu ajutorul caravelor conduse de vlahi — și Peninsula Balcanică, de la Adriatica spre interior: Dalmația, Albania, Muntenegru, Hertegovina, Bosnia, Serbia, Bulgaria, Croația și Ungaria⁷.

¹ *Ibidem*.

² Hurmuzaki-Iorga, *Documente* XV/1, p. 2—3 (nr. III).

³ Silviu Dragomir, *Documente nouă...*, p. 13 (nr. 3).

⁴ 1 cîntar = 50 kg aproximativ: R. Manolescu, *Schimbul de mărfuri dintre Țara Românească și Brașov...*, p. 128, nota 4. În sec. XVII—XIX, 1 cîntar = 55,968 kg: D. Mioc și N. Stoicescu, *Măsuri medievale, de greutate...*, în «Studii» XVII, 1964, 1, p. 91.

⁵ Hurmuzaki-Iorga, *Documente*, XV/1, p. 150—153 (nr. CCXXIX). Cf. și scrisorile din 12 și 25 aprilie și 31 mai 1500: *ibidem*, p. 153—155 (nr. CCLXXX—CCLXXXII).

⁶ Radu Manolescu, *Relațiile comerciale ale Țării Românești cu Sibiul la începutul veacului al XVI-lea*, p. 243—244.

⁷ Dăm cîteva lucrări privind istoria Raguzei (în ordinea alfabetică a autorilor): D. Anghelov, *Certains aspects de la conquête des peuples balkaniques par les turcs*, în «Byzantino-